

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola: Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9

Projekt MŠMT ČR: EU PENÍZE ŠKOLÁM

Číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0536

Název projektu školy: Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice

Šablona III/2: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Číslo šablony: VY_32_INOVACE_APS_073

Předmět: Aplikovaná psychologie

Tematický okruh: Osobnost a socializace

Autor, spoluautor: Mgr. Jana Šimánková

Název DUMu: Socializace – Sociální pozice, sociální role

Pořadové číslo DUMu: 13

Stručná anotace: žák se seznámí se základními pojmy, umí vysvětlit rozdíl mezi sociální pozicí a sociální rolí, dokáže určit svou sociální roli v konkrétní situaci

Ročník: 1

Obor vzdělání: 63-41-M/01 Ekonomika a podnikání

Metodický pokyn: Žáci si vytvářejí na základě prezentace poznámky, pokusí se definovat svou sociální pozici ve třídě

Výsledky vzdělávání: Žák umí vysvětlit základní pojmy, snaží se o kultivovaný projev vhodně uplatňuje prostředky verbální a neverbální komunikace, reaguje na různé způsoby chování klientů, obchodních partnerů i spolupracovníků

Vytvořeno dne: 6.9.2013

Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.

Socializace

Sociální pozice

Sociální role

Sociální statut(pozice) = společenské
postavení

(student, sourozenec, během života zastáváme více sociálních statutů)

přirozený - již při narození (muž, ...)

dosažený - na základě úsilí

S každým sociálním statusem je spojeno několik sociálních rolí (student figuruje jako spolužák, přítel,)

Sociální statut vychází z :

- postavení jedince ve společnosti
 - zahrnuje výsady, prestiž, autoritu, moc
 - je určen hodnotami, které společnost oceňuje: rodový původ, vzdělání, povolání, příjmy, majetek, náboženství
 - hierarchické uspořádání společnosti
-

Sociální role – způsob chování očekávaný od člena skupiny v souvislosti s jeho soc. statutem

- role určena sociálními normami, je osvojována sociálním učením

- role zajišťují hladký průběh sociální interakce v různých situacích

Identifikace s rolí

Přijaté role

- člověk se s nimi identifikuje, soulad s vnitřním přesvědčením

Vynucené role

- malá nebo žádná identifikace s rolí, role proti vůli, odmítané role

Konflikty vztahující se k rolím:

- 1) ***konflikt mezi rolemi*** - jedinec hraje více rolí, ale tato očekávání se nedají spojit (student x zaměstnanec)
 - 2) ***konflikt v roli*** - napětí v roli = vůči jedné roli jsou rozličná očekávání (zaměstnanec musí být zároveň loajální a ambiciózní)
 - 3) ***konflikt mezi nositelem role a rolí*** - člověk na roli nemá (intelektuálně, charakterně)
 - 4) ***křížení rolí*** - člověk má problém dvě a více rolí spojit (duchovní se stane vojákem)
-

Role ve skupině

ALFA

- neformální vůdce skupiny
- nejaktivnější člen
- akceptovaný většinou členů skupiny

BETA

- expert
- má schopnosti k navrhování variant řešení prezentovaných vůdcem skupiny

GAMA

- většina členů skupiny identifikující se s vůdcem
- spíše pasivní a přizpůsobiví

OMEGA

- outsider skupiny
- okrajová pozice, většinou neoblíben

P

- obětní beránek
-

Použité zdroje:

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti*. 6. vyd.

Praha: Grada, 2010.

ISBN 978-80-247-3133-9.

ATKINSONOVÁ, Rita L. *Psychologie*. 1. vyd.

Praha: Victoria Publishing, 1995, 863 s.

ISBN 80-856-0535-X

NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*.

Praha: SPN, 1972.

GILLERNOVÁ, Ilona a Jiří BURIÁNEK. *Základy psychologie, sociologie: základy společenských věd pro střední školy*. Vyd. 1. Praha: Fortuna, 1995, 157 s. Učebnice (Fortuna). ISBN 80-716-8242-X.

NOVOTNÁ, Eliška. *Sociologie sociálních skupin: efektivní komunikace v praxi*. Vyd. 1.

Praha: Grada, 2010, 120 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2957-2.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie: kapitoly z psychologie sociální komunikace*.

Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009, 235 s. Členská knihovna (Svoboda). ISBN 978-80-200-1679-9.
